

UPT mängureeglid: kes juhib, kes teeb sohki ja kes võidab

Nele Karolin Teiva, Eleriin Miilman
Eesti keele õpetajate sügiskonverents
3.11.2023, Tartu

TÜ eesti ja üldkeeleteaduse instituudi projekt “Protsessikeskne tekstiloomel gymnaasiumis ja ülikoolis: tõenduspõhine teadmused ja praktikad”

- Uurime gymnaasiumis ja ülikoolis kirjutatavaid tekste (mh küsitlustega)
- Tahame teada, mis täpsemalt abiturientidele ja üliõpilastele tekstiloomel raskusi valmistab
- Koostame toetavaid materjale
- Lai eesmärk on protsessikeskse kirjutamise ja kaasõppija tagasiside kasutamise (sügavam) juurutamine nii gymnaasiumis kui ülikoolis
- Siin ettekandes lähemalt kahest tegevusest: küsitlustest ja juhendite uurimisest

01.05.2022–30.04.2024

Kadri, Nikolai ja Gerda Rõugu nimeline fond

Kirjutamisprotsess

Küsitluste taust

- Andmed: mai–juuni, september
- Täielikult vastanuid
  - Õpilased: 499
  - Õpetajad: 268
- Anonüümsus
- Küsimuste arv: 10 (55 küsimust) ja 8 (51 küsimuste) plokki

[---] [UPT kirjutamine on] võimalus õpilasele MÄNGIDA KOOS JUHENDAJAG[A] esimest korda elus läbi teadustöö täiemahuline terviktsükkel. [---]

Palun märgi, mil määral nõustud järgmiste väidetega. Vastamisel pea silmas oma uurimistööd. Õpilasena on mul raske...

...mõista uurimistöö juhendit

...kavandada kirjutamisega seotud tegevusi (sh ajaplaneerimine)

...leida/piiritleda sobivat uurimisteemat

...leida teemakohaseid allikaid (raamatud, artiklid, andmebaasid jms)

...hinnata leitud allikate usaldusvärsust

...anda allikatest pärit infot edasi oma sõnadega

...sünteesida eri allikatest pärit info terviklikuks tekstiks

...kasutada allikatest refereeritud infot oma töös esitatavate väidete toetamiseks

...esitada allikatest pärit infot ja oma mõtteid nii, et lugeja saaks aru, mis on pärit allikatest ja mis töö autorilt

...sõnastada töö eesmärki

...sõnastada uurimisküsimusi ja hüpoteese

...kirjeldada töös kasutatavaid uurimismeetodeid

...sõnastada analüüsitulemusi

...esitada analüüsitulemuste põhjal tehtavaid järeldusi

...kirjutada töö sissejuhatust

...kirjutada töö kokkuvõtet

...struktureerida teksti (teksti jaotamine peatükkideks/alapeatükkideks/lõikudeks, osade loogiline järjestamine)

...luua sidusat teksti (loogilised üleminekud lausete ja lõikude vahel)

...järgida neutraalset stiili (nt objektiivsus, liigsest hinnangulisusest ja kõnekeelsusest hoidumine jms)

...kasutada korrektselt termineid

...järgida õigekirjareegleid

Mis võiks olla kõige keerulisem/lihtsam?

...kavandada kirjutamisega seotud tegevusi (sh ajaplaneerimine)

...sünteesida eri allikatest pärit info terviklikuks tekstiks

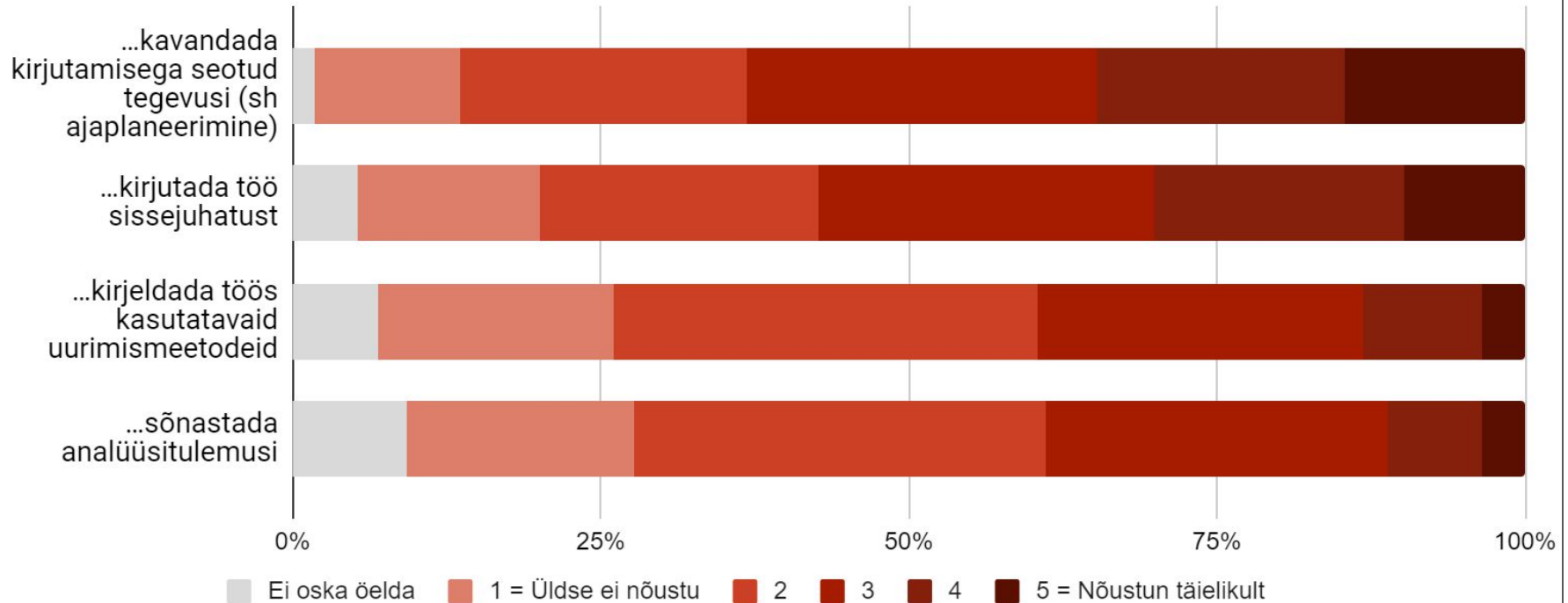
...kirjeldada töös kasutatavaid uurimismeetodeid

...sõnastada analüüsitulemusi

...kirjutada töö sissejuhatust

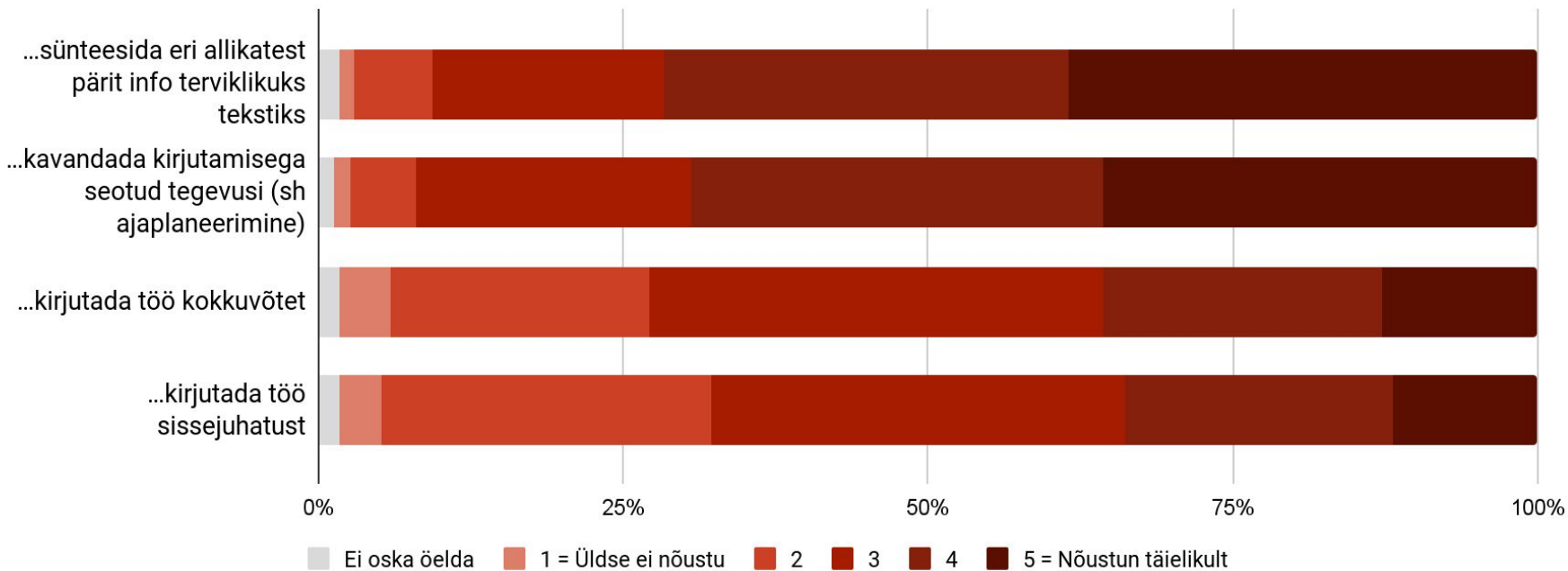
...kirjutada töö kokkuvõtet

Õpilasena on mul raske...

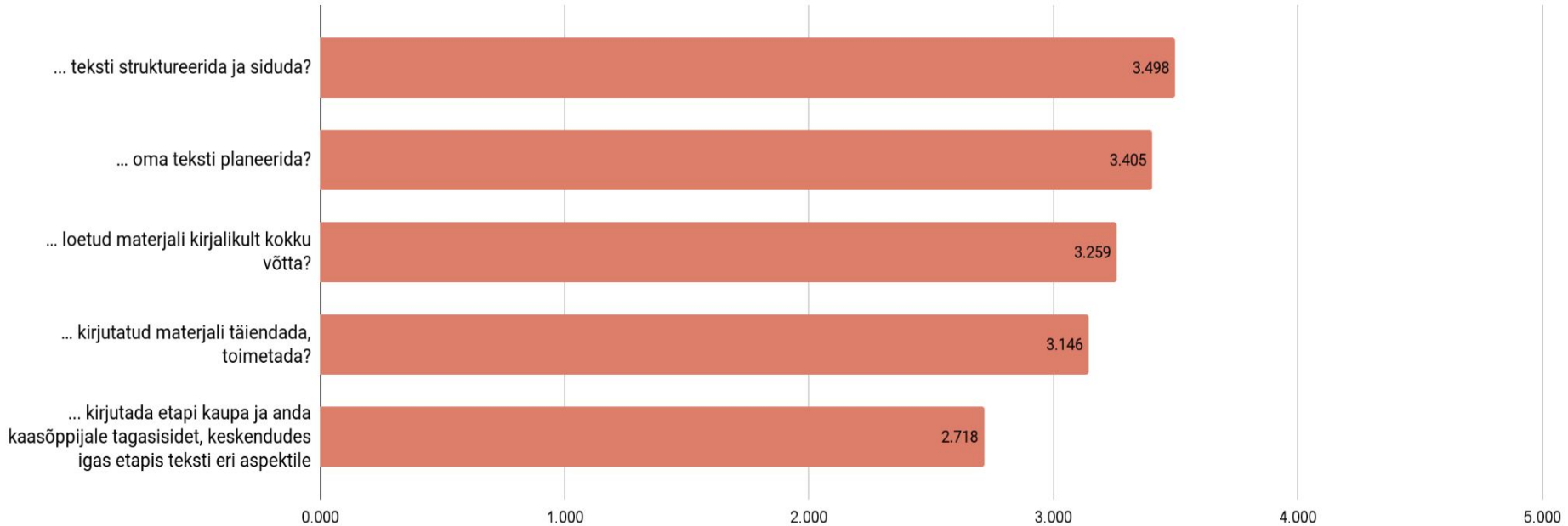
Lisaks veel kiirele elustiilile, mis reaalselt valmistab mind ette tulevikuks pean ma kirjutama UPT?

Uurimistööd juhendades olen märganud, et üsna paljudel õpilastel on raske...

[---] Enamusel õpetajatel ei ole (korralikku) teadustöö kogemust ja juhendamine on rängalt alatasustatud. Õpilasel on selles olukorras väga raske toime tulla, nii õpilasuurimuse laiema eesmärgi mõistmise, kui töö endaga. [---]

Kas Sinu enda hinnangul on Sulle õpetatud piisavalt seda, kuidas..

- *Õpetatud on seda piisavalt, ma pole aga ise piisavalt kirjutanud.*

LUGEMISPÄEVİK

Lugemispäevik

Me ei räägi sellest

Lugemispäevik

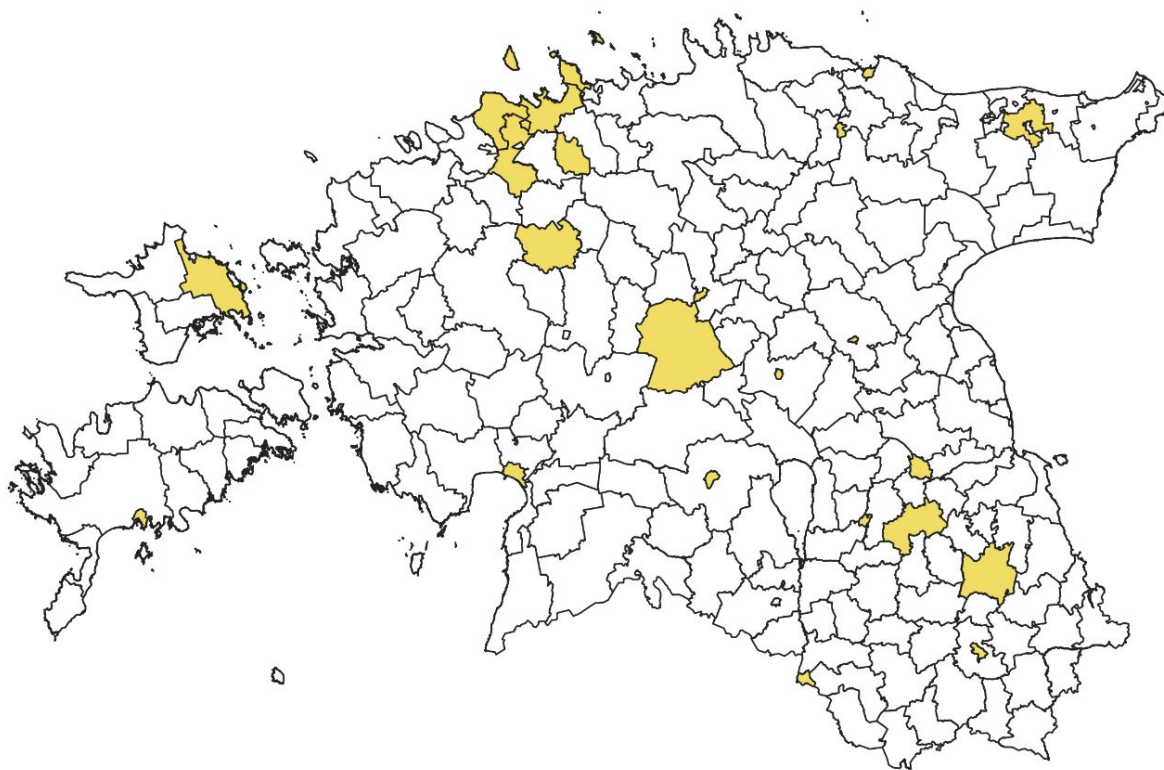
- Koht, kus lugeja kirjutab, mis allikaid on lugenud, missugust infot neist saanud ja mis mõtted on tekkinud
- Märkmete kogumiseks võib kasutada pabermärkmikku, tavalist tekstidokumenti, tabelifaili vms
- Lugemispäevikusse märkmete tegemiseks on mitmeid strateegiaid
- Kõige olulisem: teha märkmeid pidevalt ja juba teksti lugemise ajal

<https://www.teadustekst.ut.ee/allikate-lugemine/>

Juhendid: materjal ja meetod

- 60 juhendit (30 + 30)
- avalik-õiguslikud ülikoolid (5), riigigümnaasiumid (17), gümnaasiumid (13)
- juhendite struktuuri analüüs (sisu ja vormi proportsioonid)
- selles ettekandes räägime gümnaasiumide juhenditest

Gümnaasiumid

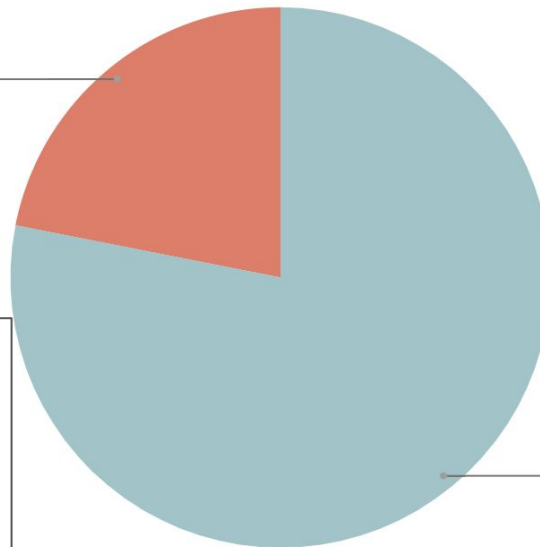

Hiiumaa Gümnaasium
Jõgevamaa Gümnaasium
Jõhvi Gümnaasium
Paide Gümnaasium
Pärnu Koidula Gümnaasium
Põlva Gümnaasium
Rakvere Riigigümnaasium
Rapla Gümnaasium
Saaremaa Gümnaasium
Saue Riigigümnaasium
Viimsi Gümnaasium
Viljandi Gümnaasium
Tabasalu Gümnaasium
Tartu Tamme Gümnaasium
Valga Gümnaasium
Ülenurme gümnaasium
Kadrioru Saksa gümnaasium
Tallinna 32. keskkool
Tallinna Arte gümnaasium
Elva gümnaasium
Kiili Gümnaasium
Mustamäe gümnaasium
Türi gümnaasium
Hugo Treffneri Gümnaasium
Võru gümnaasium
Kunda Ühisgümnaasium
Miina Härma Gümnaasium
Pelgulinna Gümnaasium
Põltsamaa Ühisgümnaasium
Tartu Jaan Poska Gümnaasium

Juhendite struktuuri analüüs: tulemused

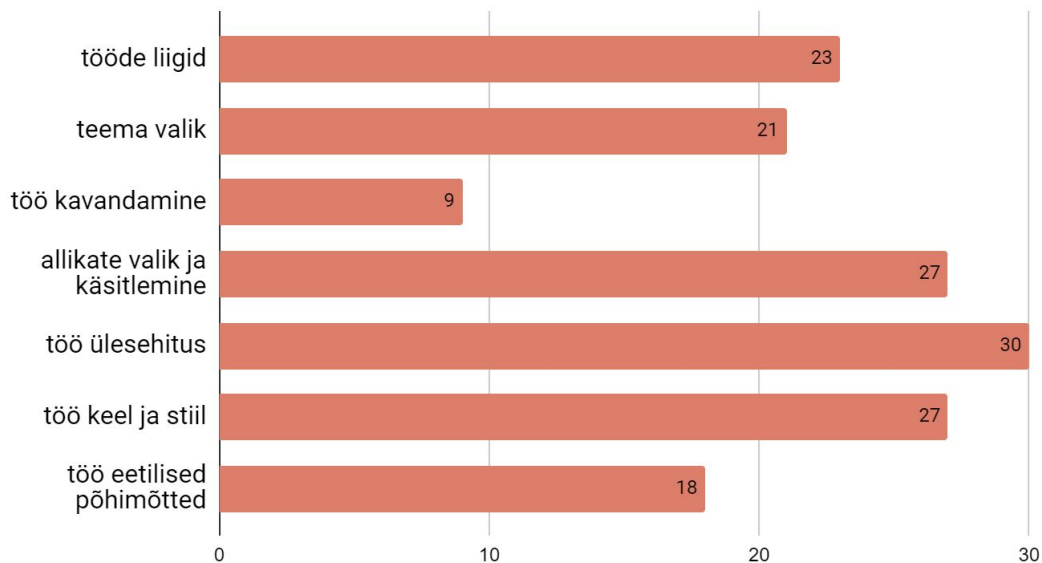
Töö sisu ja muud puudutavate lk-de osakaal juhendites

Sisu_lk
21.9%

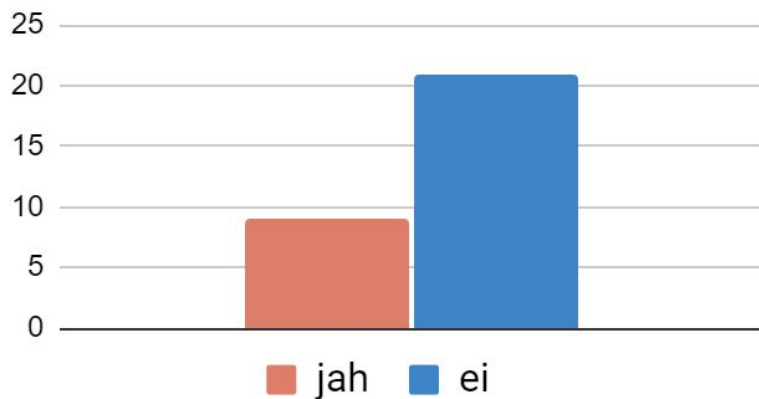
Muu_lk
78.1%

Töö sisu puudutavate komponentide olemasolu juhendites

Kavandamine

Töö kavandamine

2.3. Töö kava

Töö tegemist on soovitatav alustada koostöös juhendajaga eesmärgi püstitamise, ülesannete formuleerimise ja nendele vastava kava koostamisega. Töö eesmärk peab andma selge ettekujutuse sellest, mida soovitakse uurimusega tõestada või ümber lükata. Uurimisülesanded konkretiseerivad eesmärgi saavutamiseks tehtavate osauuringute sisu. Kava koostamiseks on kaks lähenemisviisi.

1. Kirjutatakse välja märksõnad, mis antud teema raames tunduvad olulised ja huvipakkuvad, need süstematiseeritakse. Selle töö käigus saab leitud pidepunktid. seada loogilisse järjekorda ning grupeerida sisuliselt lähedased märksõnad alapunktideks. Töö üldskeemi saab kirjutamise ajal lisada uusi punkte ning välja jätta ebaolulisi või korduvaid osi.
2. Kõigepealt formuleeritakse töö makrostruktuur — peatükkideks jaotus. Seejärel tuuakse välja käsitlemist vajavad alapunktid.

Reeglina tuleb esialgset kava töö käigus kohandada vastavalt uutele ideedele ja materjalide (kirjanduse, andmete jm) kättesaadavusele ning kasutada olevatele ressurssidele.

Keel ja stiil

Lisa 3. Sidekriipsu ja mõttekriipsu kasutamine ning loetelud

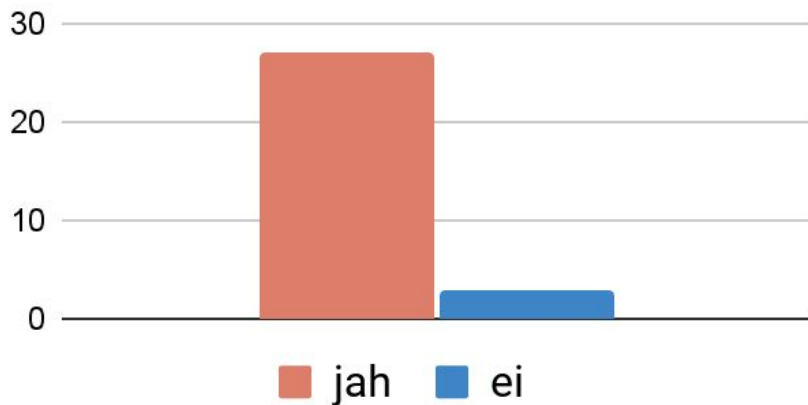
Sidekriips on lühem kriips ja seda ei ümbritseta tühikutega. Näiteks: Kagu-Eesti, C-vitamiin, PIN-kood, 18-aastane, sõna-sõnalt, tomati-kurgisalat, oomega-3-rasvhape, sünniaasta, -kuu ja -päev ning kaera-, nisu- ja odrajahu.

Eestis kasutatakse mõttekriipsu, mille pikkuseks on väikese n-tähe laius. Mõttekriips ümbritsetakse tühikutega. Näiteks: Tabelid, joonised, lisad – kõik need tuleb nummerdada. Põnev, vahvate piltidega ja kergesti loetav – selline peabki üks raamat olema. Mõttekriipsu *kuni* asendajana ei ümbritseta tühikutega, näiteks: 10–20 aastat, 2000.–2015. aastal, aastatel 1986–1991, 1.–5. mail, kell 8:00–16:00, 40–50%, 10–15 km.

Mõttekriipsu sisestamiseks võib kasutada klahvikombinatsiooni Alt+0150. Kui mõttekriipsule peab tekstis eelnema ja järgnema tühik, võib kahe sõna vahel kasutada sidekriipsu, mis sellele järgneva sõna järele tühiku sisestamisel muutub automaatselt mõttekriipsuks. Ilma tühikuteta mõttekriipsu saamiseks võib kasutada ka klahvikombinatsiooni Ctrl+NumMiinus (miinusmärk numbriklahvidel).

(güm_063)

Keel ja stiil

Muud teemad UPT juhendites

- Juhendamine, sh koostöö juhendajaga
- Töö vormistamine (nt üldnõuded, tabelid, viitamine)
- Töö esitamine, ka kaitsekõne osad
- Hindamise kriteeriumid
- Kaitsmise kord

Muud huvitavad soovitused

4.2. Esinemine uurimistöö kaitsmisel

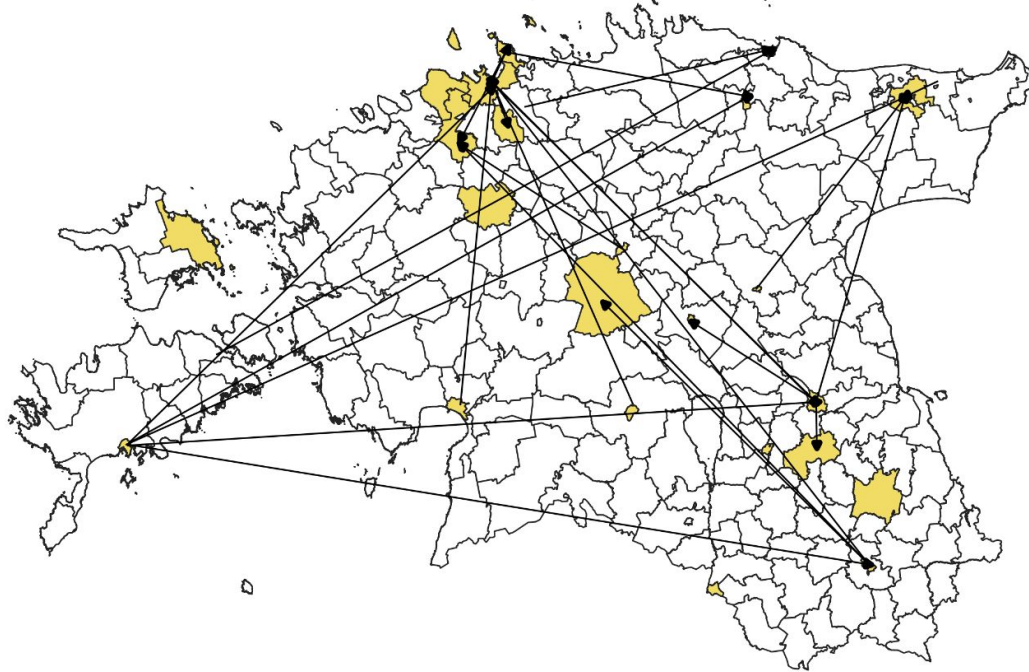
Esineja riietus peab olema korrektne (ülikond, lips / tagasihoidlik kostüüm).

Kõne tekst on kõval alusel (kaaned tagatakse kooli poolt), lahtised A4 lehed pole soovitatavad.

Millelegi osutamisel tuleb kasutada pliiatsit.

Uurimistöö töö kaitsjale annab sõna kaitsmiskomisjoni esimees.

Üksteisele viitamine

Kool
Hiiumaa Gümnaasium
Jõgevamaa Gümnaasium
Jõhvi Gümnaasium
Paide Gümnaasium
Pärnu Koidula Gümnaasium
Põlva Gümnaasium
Rakvere Riigigümnaasium
Rapla Gümnaasium
Saaremaa Gümnaasium
Saue Riigigümnaasium
Viimsi Gümnaasium
Viljandi Gümnaasium
Tabasalu Gümnaasium
Tartu Tamme Gümnaasium
Valga Gümnaasium
Ülenurme gümnaasium
Kadrioru Saksa gümnaasium
Tallinna 32. keskkool
Tallinna Arte gümnaasium
Elva gümnaasium
Kiili Gümnaasium
Mustamäe gümnaasium
Türi gümnaasium
Hugo Treffneri Gümnaasium
Võru gümnaasium
Kunda Ühisgümnaasium
Miina Härma Gümnaasium
Pelgulinna Gümnaasium
Põltsamaa Ühisgümnaasium
Tartu Jaan Poska Gümnaasium

Plagiaat

1. Uurimistöö olemus ja eesmärgid

Uurimistöö on individuaalõppe vorm, mis annab võimaluse õpilase arengu suunamiseks kooliaasta vältel ning toimub õpilase ja juhendaja aktiivse suhtlemise teel.

Uurimistöö on eelkõige protsess ja töömeetod, mille käigus analüüsitakse uuritavat probleemi süstematiseeritud ja asjakohaselt struktureeritud viisil.

(güm_063)

1.2. Uurimistöö olemus

Uurimistöö on individuaalõppe vorm, mis annab võimaluse õpilase arengu suunamiseks kooliaasta vältel ning toimub õpilase ja juhendaja aktiivse suhtlemise teel.

Uurimistöö on eelkõige protsess ja töömeetod, mille käigus analüüsitakse uuritavat probleemi süstematiseeritud ja asjakohaselt struktureeritud viisil.

(güm_066)

3.9. Uurimistöö kokkuvõtte peatükk

Kokkuvõtte algab lühikese kirjeldusega, kuidas sissejuhatuses püstitatud probleemi uuriti. Seejärel võetakse saadud tulemused sissejuhatuses sõnastatud eesmärkide kaupa kokku ning tuuakse välja olulised järeldused. Järeldustest selgub, kuidas on lahendatud töö sissejuhatuses

19

formuleeritud ülesanded, milliste tulemusteni jõuti, kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või need kummutati.

Kokkuvõttes esitab töö autor seisukohad ja lahendused olukorra parandamiseks uuritavas valdkonnas, välja võib tuua edaspidist lahendamist vajavad probleemid.

Kõik kokkuvõttes kirjeldatu on eelnevalt töös käsitletud. Kokkuvõttes ei tooda enam uusi, tekstis varem esitamata andmeid ja järeldusi. Samuti ei sisalda kokkuvõtte viiteid tekstile ega allikatele.

Sissejuhatus ja kokkuvõtte on esitatud nii, et kõrvalseisja saaks neid lugedes ülevaate töö probleemidest, üldisest käigust ja tulemustest ilma põhiteksti lugemata.

4.8. Kokkuvõtte

Kokkuvõtte algab lühikese kirjeldusega, kuidas sissejuhatuses püstitatud probleemi uuriti. Seejärel võetakse saadud tulemused sissejuhatuses sõnastatud eesmärkide kaupa kokku ning tuuakse välja olulised järeldused. Järeldustest peab selguma, kuidas on lahendatud töö sissejuhatuses formuleeritud ülesanded, milliste tulemusteni jõuti, kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või need kummutati.

Kokkuvõttes esitab töö autor seisukohad ja lahendused olukorra parandamiseks uuritavas valdkonnas, välja võib tuua edaspidist lahendamist vajavad probleemid. Kõik kokkuvõttes kirjeldatud peab olema eelnevalt töös käsitletud. Kokkuvõttes ei tooda enam uusi, tekstis varem esitamata andmeid ja järeldusi. Samuti ei sisalda kokkuvõtte viiteid tekstile ega kirjandusele. Sissejuhatus ja kokkuvõtte peavad olema esitatud nii, et kõrvalseisja saaks neid lugedes ülevaate töö probleemidest, üldisest käigust ja tulemustest ilma põhiteksti lugemata. Kokkuvõttes võib avaldada tänu isikutele ja institutsioonidele, kes autorit juhendasid,

15

Abiks kirjutajale: teadustekst.ut.ee

AKADEEMILISTE TEKSTIDE KIRJUTAMINE

Teavik ▾ Varamu ▾

📄 Vaatamisi: 6,680

Tere tulemast kirjutamisprotsessi toetavasse teavikusse, hea üliõpilane!

Siit leiad **pidevalt täiendatava** veebimaterjali, mis on esialgu mõeldud **bakalaureuse- või magistritööd kirjutavate tudengite toetamiseks**, ent neid nõuandeid saab kasutada mistahes akadeemilist teksti kirjutades. Akadeemiliste tekstide all peame silmas nii lühemaid kui ka mahukamaid **argumenteerivaid ja allikatel põhinevaid tekste**, mida ülikoolis kirjutatakse, sh pikemad kirjalikud eksamivastused, esseed, kokkuvõtted, seminari- ja lõputööd.

Me oleme veendunud, et **kirjutamine on õpitav oskus**, mitte kaasasündinud anne. Kirjutamisõpetus võib ainekursustel aga üsna napiks jääda, mistõttu lasub üliõpilastel tihti

SISUKORD

1. > Kavandamine
2. > Allikatega töötamine
3. > Mustandid
4. > Viimistlemine
5. > Kooskirjutamine ja kirjutamislaagrid

Joonis 2. Kirjutamisprotsessi etapid.

Kavandamise etapp on töö vundament. Pärast [ülesande ja hindamiskriteeriumite mõistmist ja läbitöötamist](#) tuleb [planeerida aega ja tegevusi](#), et kõik vajalik saaks õigel ajal valmis. Seejärel saad hakata [kavandama töö sisu](#): koguda mõtteid, [määratleda töö eesmärgi](#); [otsida, valida ja lugeda allikaid](#). Selles etapis paned kirja oma töö jaoks vajalikud märksõnad, ideed ja suunad. Kavandamise etapi lõpus vaata kindlasti oma kirjutamisprotsessi ajakava üle ja kui vaja, täpsusta seda.

- Lõpetuseks öelda “aitäh” või “täna kuulamast!”

(güm_063)